

QUSBA - MAACA

Ciggilta-kudo/Fiöü| 1998

March 2006

3^{haytô} liggida

3^{haytô} bilo

Qusba - Maacih majallata

Cuttukso

1	Cuttuksó		1
2	Yakriye marih ascossa		2 - 6
3	<i>Ammunta</i>		7
4	<i>Rakaakáy xaagu</i>		8 - 10
5	<i>Cakkii kee Madqa</i>		11
6	Esserik - gacsa		12 - 14
7	<i>Madduru</i>		15 - 18
8	<i>Qaada</i>		19 - 20
9	<i>Aaxigeh meqeemi</i>		21 - 22
10	<i>Qafarafih baritto</i>		23 - 26
11	<i>Qafiyaata</i>		27 - 29
12	<i>Aydaadu</i>		30 - 31
	<i>Kas takke Maxcoo kee</i>		
13	<i>Ixigaaxiga</i>		32

Yakriye marih ascossa

Qafarafih Cubbusoo kee Gaddaloysiyyi Fanteenak

Qusba-Maacih majallata

F.S.L. 23

Samara

Qafar ummatta elle aninnaanah baaxol, xeflih Qafar afih feerat agxitta fiqmak

Yallih salaamatta siinil qida.

Qafar isi addal le tamak, xaagi kaxxa maglab manoh addat le. Xaagu xaagoysaanaah, mutuk canuunuysaanaah, ammo fofoyaanaah, meqem kak saffottaah, umam kak caxaanah. Qafar missilah " kinal weenim kirkirol ma geyan" itta. Taway anu axcem, Qafar, nanu malaa kee maaluuy, qilmii kee qanxaffe ayyuntak asgalluk baaxô daddosuh macle waynek, ni ummattah mano cambabbariyok mataysam asmata. "Tilma, Alma, olma... w.w.deqsitta eglaali macubbussanaa. Gaanuh addih ifu isinni ixigaa maabinay, nee barsaay, saro elle tan marak nee miraacisaay, mixxaaginnuk (masuuliyata) ewqa.

Assalaam qaleykum

Shek Cummad Acmad Caasna

Geegi makefta

Qafarafih Cubbusoo kee Gaddaloysiyyi Fanteenak

Qusba-Maacih majallata

F.S.L. 23

Samara

Fiiruk Yallih salaamattay racmatta le sin guftay axce. Anu Qafar le afat majallat

bicissaah, fixiixissam kaxxa ruftoo kee niyaay, baritto yoh tace.

A majallat kulli sidiica alsal tayyaaqeeh, fixiixissa mehrat leelak, edde fiirisan feera siinik kafe waytay, edde tacsuben misin kaca siinik milaagime waytay, axceeh, Yalli qumrii kee qaafiyatal sin waarisay!

Ittam, Barseena Cabiib Qali Muusa

Xalol daqaarak simbiilali makefta.

Qafarafih Cubbusoo kee Gaddaloysiyyi Fanteenak

Qusba-Maacih majallata

F.S.L. 23

Samara

Toobokoy Yallih salaamatta sin taafay axce.

Barseeni migaq wagsiisak warak uguta qadar xayyooseh anik yoo arcibisa.

- B. Badit baadak battaroyse
- A. Amaan ammunta ammuntoyse
- R. Raagah raaga raat raatoyse
- S. Sahdaytuh sarrimaane sahhaloyses
- E. Esseleeleqah eleelo sinnim ekraarise
- Y. Yanu waa warguh yesseede kaxxule
- N. Nagreh meqem nagrise saamile
- A. Agat arkiseh meqe arkeena gufse
- K. Kak aaqubeh meqê Ilalta doore

Xayyossem Saalic Cajji Qali

4^{haytô} rasuk Teeri daqaara

Qafarafih Cubbusoo kee Gaddaloyseyyi Fanteenak

Qusba-Maacih majallata

F.S.L. 23

Samara

Fiiruk Yallih salaamatta yok sintaafay axce.

Geerak Qafar ummattak manot axawah yan afti qaadat abtan giclot sereegalla siinih niyaata. Qali Macammad Currusaw xalol daqaarak "Ixigaaxigah" ammuntal xayyowte esserok abte gabbatul gadda koh gacisnaah, uxxuk esserok gacsi atu elle tekkelenna hinnay" Qadasa(fuulu). Baar luk ta bilok le aracal wagit!

Gadd gey!

Q.C.G.Fanteena.

Qafarafih Cubbusoo kee Gaddaloyssiyyi Fanteenak
Qusba-Maacih majallata
F.S.L. 23
Samara

Fiiruk xuwaw le salaamatta sin taafay axce. Anu dumayyan saaku ta majallatat gabah assagolla luk ma suginniyo. Takkay ikkah fooçâ fan aallem faxa.

Tahak addah dagoo missilitte xayyooseh an

1. Kas yemeggek kurkuraytu aggili koo maha
2. Basro xalaayal quukaanaah, caro xabcal yaaquben
3. Ku yab kee ku nef, kot lê na, marat mali
4. Marin numuy yasuulê fooca wagtaanamak, ku numuy ceerê darre wagtaanam tayse.
5. Num kasah kok yeysek, isi dabqa kot xisa.
6. Calway caaleena koo celsiisaah, iggima baaxot koo beyta
7. Taqbi cayik afal koh sugaah, cayi taqabik daga raaqak raqta.
8. Tuugimak bakal gabat kak rabaamak, tu yaaxigi baxi gabat kok rabam meqe.

Xayyossam

Macammad Qabdul kaadir

4^{hayto} rasuk Teeri daqaara.

Qafarafih Cubbusoo kee Gaddaloyssiyyi Fanteenak
Qusba-Maacih majallata
F.S.L. 23
Samara

Fiiruk Yallih salaamatta naysukumeeh, lakal innam Qafarak aydaaduu kee luk sugen abuk raqti qaada fokkaaqqak kutbeh kah xayyoosan innah absissaanam sin esserra ni af sissikuk baritto kee taamah af inkih kah yakkannah macallay, narday inna.

Tah ittam

Macammad Cuseen Qoodaaraa kee

Macammad tayyaara

xalol daqaara

Qafarafih Cubbusoo kee Gaddaloyssiyyi Fanteenak
Qusba-Maacih majallata
F.S.L. 23
Samara

Toobokiini salaamatta yok sin taafay axce.

Tohuuk lakal Qafar qaadah foomimâ saarek dagoh gide xayyoosak yoo
arcibisa. Saareey,
Tenem tadaaray,fooxim foomisay,
Cottaarim bilay,cota rob raday
Dohra dubbuttay,aqan kaarisay
Kifno giirissay, dala dalat caxxay
Dalooli horrissay, xalali meekittay
Daqar haffitay, karbat wallitay, qokkas kaxxitay

Tatrussam, Teeri qunxaaneytih afak
Igacelê moominih Ibraahimi

Qafarafih Cubbusoo kee Gaddaloysiyyi Fanteenak
Qusba-Maacih majallata
F.S.L. 23
Samara

Naharaakta majallat bicissa toobokok assalaam qaleykum axce Anu Qafar
qunxaaneytay bartek axcem, Qafar af dadaluh cagal fanteenaa kee rakaakay
doolatak tu qamballam hinnay, maqar luk kah nangiicillem faxximta axce.

Kalah ta fanteenak axcem, Qafar af barsa barseenitik magginoomih sabbatah
eglal nee xisseenik mataysaa axce.

Intam barseena
Ibraahim yuusuf Dardar
2^{haytô} rasuk konnabi daqaara.

Qafarafih Cubbusoo kee Gaddaloysiyyi Fanteenak
Qusba-Maacih majallata
F.S.L. 23
Samara

Naharaak faylale goytih salaamatta yok sin taafay axce Tohuk lakal Teeri
daqaaral yan taqabik dogoomuy giffa giffo let sin luk yaabuwa.

Teeri maggo aydaadu lemmay, aydaaduk lem dadalak maabinna. Inki daqar xissimuh affaram geyam faxximta. Too fereey aalle week daqar madeqsita.

Toh mafereeyiyi inteenik,

1. Saytun lee hinnay amoh leek kaxxa ceya tan.
2. Giti mayanaay merrayti macula.
3. Ceela dayli buxa matanaay, baaxot kah baadan
4. Aki daqoorih innah celta barittoh buxa matanaay, dacarsitto mari isinni xaylo barsoonuh ligdo maloonuuy, ken xaylo iggimâ ditet raqta.

Anu axceemih, Qafar rakaakayih doolat, xeflih edde yabne dadoos rakiibo takke caagida wagitta xagoora, ta daqaarat baxsa luk yan taqabi cubbusoonay axce.

Tah itam Darasa Qabdulkaadir Qali

Teeri daqaara

Gadda geya!

✓ **Kassiisi**

Gawaabbittey neh rubtaana nabam maggomih sabbatah yaakumik ciggiilil sin arcibisnuh, kak rubtan gub kee ayro Itiyoppiyah liggidih loowot taktubeenim habbaale waytaanam siinil esserra.

Fanteenâ Farmo

Bicisseeh, Xayyossem:-

Ibraahim Muusa Qali

Barittô xaqoysi (nafqi)

Barittô, Sahdayti baxi, udduruuk uddur mano isik edde yaysiise silaacay; akkinnaanah dalal kee bisô-maxcok rakiiboh yani.

Awayî wakti baadal tan baaxooxa, barittoo kee tuh ixigak edde tan caddo wagitan waqdi, nammâ kel kurrumta.

Wohim:-

1. Barittô silaacat xaqoysimak, giffo le bisô-maxcoo kee , qaddaliino aract aract haysitte baaxooxah.
2. Barittô silaacat xaqoysime wayte baaxooxay, iggimaa kee gadaamah addat geytimta.

A namma baaxooxâ fanat yan baxsi, qaran kee baaxô xexxaarih gid yakkeemih sabbatah, akkel edde yabnuh a ammunti makaadoyta hinnay, a majallat inkih nee ma xiqta. Abeenik, a namma baaxooxa sitta elle celtam dagoom kinniimi sabbatah, woo exxaak edde boositaanam aysuk raqta. Yalli isih hadle ginó akke wayya haytek, a namma baaxooxa hitta celta ellê yan qaadoodi, nabam dago.

Ixxigaa kee taama elle yanin ardi baguk fulussu hee, qaran fan gaada marah; elle yanin ardi cede weeh, kay bagul woo marih gabâ makalah yan mara.

Tonni kak yanim, barittô xiq kee xaqamut meqe waktiik rade maraa kee, rade-wee mara yekkeenik sarra.

Ni baaxo ltyoppaiya baadak wadir-raaqal tamixxige baaxooxay, kallaci daroh tanik, naharsi nammay-sidocut loowimta. Ni Qafar Rakaakay kaadu, woo ltyoppiyay tonnal tanik, barittô boolah lafita rakaakayitteh nammayat loowoh yan.

Barittô xaqoysik raqtem katayta biloh ammuntal awqe.

Taham Qafar Agattiinoh Rakaakayal qusubih tekke siyaasaay, maddur kee ayyuntiinô caagiddak lafa nabam elle tawqe makaadoyta.

Bicisseeh, xayyossem:-

Amiin Cabiib Qusmaana

Tigraay Uguuumoh Xongolok

Qafarafih Exxah Awlaytu.

Ø Inkih tan baaxoh caddol, Qunxa-Garabluk 28 xabba haanam, namma bacuuroh gexsitak suge barseenit aydakaakan, Qafar Agattiinoh Rakaakayih Doolatih addal affara aracal yekke.

Wohim:-

1. Awaásh magaalala
2. Malka-waarara
3. Dubte
4. Aysaqiita

A baritto kah tontocowwem 2500 amo takke kabirwa. Woo affara magaalal kah tekkem," *Pilazmya*" Viidiyô Gaaboyna edde abeeni woo affara magaalal tan 2^{haytô} Caddoh iskoolaalil tenek sarra.

Too barittoh aydakaakanah xayyowte kitooba, fereey akkuk ten. Woo kitoobak fanteenah yen kitaabay walal ayyaama gide, dibuk elle radak suge "*Dimokraasii kee Dimokraasih esseroh fidga-Ityoppiya!*" deqsita kitaabak ten.

Ø Qafar Agattiinoh Rakaakayih Doolatih addal, Rakaakay kee usuk kak xiisiima 29 daqar inkih, gaba edde tessegelle gooboyná tekke.

Too gaaboynay nammâ yroh akkuk sugteh iyya edde gexsittem Naharsi-kudok 25 - 26/1998^{ak} ten.

Ta gaaboyná kusaaqisseeh, agaaraddem Rakaakayak Maali Culoh qaadoodik ten. Woo gaaboyná miraacissem, QAR doolatak Maaluu kee Maddúr koobaahisiyyih Biiroh saqalah yan gifta Macammad Awwal Miqik ten.

A gaaboyná edde cabtemih tu gactek, Qafar Rakaakay kak xissiiima 29 daqaaral inkih, culó tahâ fan kak gaaboysan raceenaanik, waktiil elle gaaboysaanam faxximtaamih tiya. Nammeyhaak culoh, kulli daqaaral qusba raceenaani muggaaq-iseenih, qisó kak gaaboysaaham faxximtaamih tiya.

Ø Naharsi-kudok 26/1998ah kaadu Qafar Agattiinoh Rakaakayih Doolatak inaytâ magaalah tan Samaral, poolis aydakaakanih doqayso tekke.

Poolisik a bacaarheelee addah yekke aydakaakanah sumaq warkat teceem, Rakaakay Pooliisik Kommiishinerih yan gifta Qalo Afkiqe Macammadak ten.

Gifta Qalo Afkiqe tokkel abe yaabat yescesseeh yenem, poolis wagitta taamoomih qaaqisiyyay, xefelih magaalol kee deraafil saay dacrisaanamat yafkuneh iyya. Wohuk kalah Rakaakay Qidaddo wagsiisak, poolis maalut yakke atlakiyya katattaah, kusaaqissem Qadli Caxah xaysossam faxximtaamih tiya.

Ø Qafar agattiinoh Rakaakayak Qaafiyataay, tû-barittooy saytún lee kee qidaddo wagsiisak Samarâ magaalal tekke daffeynal, Naharsi-kudok 15/1998^{ah} tekkeh iyya miraacissem gifta Awwal Wagris Macammaday, QAR doolat Qaafiyat Dacayrih Biiroh saqalah yani.

Too Saqal woo daffeynal yab kah abe irgay Addis Ababak temeeteh tene miraacisak tenem, Ityoppiyal Irlandah safiirih yan gifta Doom Sekiston deqsita numuk ten.

Gifta Awwal Wagris tokkel abe yaabal iyyem, away a irga dahni kah tacee Samarâ magaala, cooxut qaxa yaymaaqeenim taama dibuk hinnay, saytun lee kee, geeri qaafiyat caagiidah kaxxa cubbi neh yaceenim fanna iyye..

Ø Frangi loowok Febraayer alsak

20-27/2006ih Jabuufih Ummuunok Jabuuti magaalal inah afih assakoxxih ayyaam yessekexxime.

Too gaaboynal, Qafar Agattiinoh Rakaakayih Doolat awakkaluk Qafarafih Cubbusoo kee Gaddaloysiyyi Fanteenak gifta Jammal Qabdulkadir Reedo Miraacisa irga elle geytimteh ten.

Too gaaboynal, Jabuutih ummuunol inah afah yan namma afay, Soomaali kee Qafaraf kinni dadalak abteh gideey, keenit garayate gibdaabinitte kee, woo gibdaabinitte elle afdigeh mege gurral kaxxa walal rade.

Too kusaq kee agaarad elle yekkem sidiicaamak ten. Wohim:-

1. Namma afih feerah kutbee kee kiriyaati
2. Barsak baritto elle takke cogdaadi
3. Tunknttubeh tan kitoobah ixuu kee mexxata

Too gaaboyná ta dagal tescessime sidiicaamah margaqooqi tatusak meqennal tumurruqe.

NAFSI BEYTA NAFSIYYAK SINNI DACRISA!

EEDISIT XALTANI WAYTE QAYXIIXAH XUWAAWA!

Cakkij kee Madqa

Taham, rakaakayal madqa diggoysonuh tekkem kee ayyunti madqa yassakaxxuh aaxige meqem elle tawqe makaadoyta.

Bicisseeh, xayyossem:-

Qali Cuseen Weeqisá

Ku gabat ma-rabâ kalalu

Ku gabat ma-rabâ kalali kinnim warisnaamak naharat, Ityoppiyak baatileyní digaalah madqal baatilih orobtama ma abtootaay? iyyaanam taakumem yot celta.

Ityoppiyak baatileyni digaalah madqal baatilih orobta abto sidiicam lem faxximta.

Wohim:-

- § Fiiruk abenno axcuk niya kah yooxeen abto takkem faxximta.
- § Geerak abenno hinnay, abinal asse abto takkem faxximta.
- § Sidochaak madqá waasa abto takkem faxximta.

Ta sidiicam aalle wayta abto, Ityoppiyak baatileyni digaalah madqal $\frac{1}{2} \text{TM} \hat{u} / \hat{A} \hat{\beta} \hat{u} \hat{z} \neg \langle \hat{E} \rangle$ " FeÚ ;Đ_baatiliy baahe num kah diggalsimah orobtu ma dudda.

Irô caddok wagitan waqdi, faxe madqal num kah diggalsimam nammama. Toh:-

Madqa waasseemit asaanamah, is aba ittem abnise waanama. To nammam Ingliiz afat "*Commission*" kee "*Omission*" deqsitta.

Ku gabat ma-rabâ kalaluh tu gactek, madqa, tekkem cakki axce wayta way, ceele-wayto yaanamat kak ma tamaata.

Ku gabat ma rabâ kalaluh takkeemik ceelallo beynek, num num qidâ gideh buxak ugteh yamaate. Isi garcit yan numut kaxxa carbi aba. Suge num isi nafsik waasaah kalalintah. Ellecabol, woo umaanet dadho baahe num raba. Takkel uguttam, " Num qidâ gideh yemeete num, woo numih gabat rabek, biiluu yakkee? inta essero.

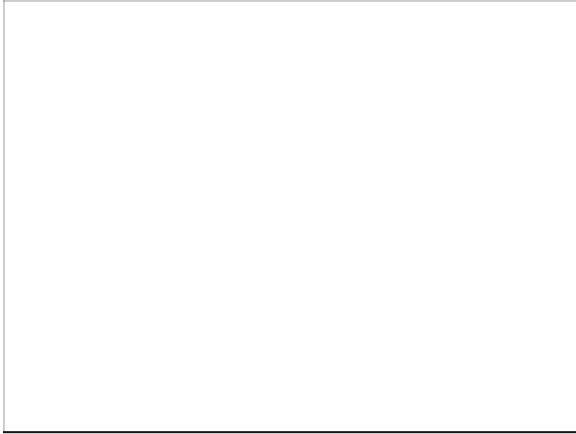
Ku gabat ma-rabâ kalaluh tekkeemi kal, makkook fayxii kee, abto elle tengele raba hinna, kak itta ltyoppiyah madqá. Woo num cakkik rabe axce wayt way, ceele-waynaanauy num makkook aba qidiyyat massoowah ma tabla. Tonnaalel, digaala woo gid kak ma takka.

Esserok gacsa

Taham, kaslek numuuy waqdi foocah xayyosak, esser elle aban makaadoyta

Bicisseah, xayyossem:-

M.Awwal Wagrisi

Cajji Cummad gaba makki

Ta bilol esser akak abneeh siinih xayyosnam Cajji Cummad-gaba Makki diqsita tu yaaxigiy, xeflih Waldel yaaxigeeni. Too tu yaaxigey yaabisne, Qarab afih nacwih ixxiga le numu. Diini qilmik kaadu fayya le caddo maade numu. Qafar afih dadalah

abeh yan macal kee abeh yanim wagsiisak Jabuutil walal kaallih abneh sugne. Kaâ lih a esserok gacsa elle abnem Qafarafih Cubbusson kee Gaddaloysiyyi Fanteena awakkalu, Jabuutil tessekexxime inah afih ayrol elle

geytimnê ke Kaâ luk abne walalaay a ciggiltam kaana:-

Qusba maaca:- Cajji Cummad gabaw atu isi migaaqak ugutak isi aydaadut neh yaabey?

Cajji Cummada:- Yi migaq Cummad-gaba Makki Ibraahimi. Awroppah liggidi 1933^{ul} yan saaku Tagorri magaalal ooboke. Anu xaylok 14 xale. Leceey labhaay bacaar Sayyok xale. Qunxaanel Qhuraan kee, iskoola Tagorri qimbise. Geerak Jabuutil barte. 4 liggida badat taamiti. 1959^{ah} Jabuutil taama qimbise. Geerak UNESCOh iskool abe. 1960^{al} Jendermeerit gace. Militeer iskoolat mangom barte. Qafar qunxaaneyta iskool barsam nabam kicinuk en. 13 yakke urru barse. Woo urruk 9 kaxxa baritto abeeh, asaaku doolatak kaxxa aroocat yan. Toh kaxxam ruffu yoo hayta.

Qusba-Maaca:- Cajji Cummadow atu elle baritem marin afitte kinni waqdi, Qafar afih kutbet maca koo ugusseeh? elle tuktubem ma feeraay? Ma waraay?

Cajji Cummad-gaba :- Af ayyuntak mano daabisa. Raddi baye kala, ottobba yaymaggee. Qaada dadlisaah, baaxo yaqiiyireeh; caddabna muxxusa. Af ku-num marin num abaah, marin num ku num aba. Tokkel axcem faxam, inah of aaxige sinni num, af akak aaxiginnaanih marih kedoyta yakkeeh, kaadu woo marâ lih raba. Inah afa axce waqdii, inah af lamma maqna le. Yabti mayfattaral maqnisnek, awki kaa xalte barra edde yabta yab barta. Keddiimannal maqnisnek, hay ina baaxo, baaxoh afa iyyaanama.

Anu Qafar af edde feeraysem qidmook qarab alifbaata. Sarrak Laatiin feerak elle bictam ekkele nah hee.

Qusba-Maaca:- Cajji cummad gabaw-atu Qafar afal kutbe qimbissem ma liggidaay, maca kaak tuktubeeh? tahâ fan maakina kitab feerasseeh?

Cajji Cummad-gaba:- Qafar af qidmisem Awroppah loowok 1973^{uk} ten. Kak qimmisem diini kitooba. Kaadu qadarwa elle taamitem inkih tan Jabuutih adda kinni wakaay takkay, xeflih Tagorri addal taamite. Tagorri digiibal inki kitab bicseeh, raqte qaadoodil kaadu kitooba uktubeh. Sittat anu uktube kitooba 29 takke. A inah afih ayroh assakoxxih ayyaamay, away addat kak nanil xayyoyseh. Mango kitoobay uktubeh anil inkih Qafaariyyo gexisak yaaba.

Qusba - Maaca:- Cajji Cummad- gabaw:- a atu tuktube kitooba mango mari yubleh masuginnak macaay? akah akriye weenim macaay?

Cajji Cummad gaba :- Wohuuy yot celta waqdi anu naharak Qarab waral bicsak sugeeh. Sarra Laatiinih gacseeh, sanat 1999 yen loqo Ityoppiyak Awaash sabqakiiloh magaalal tekke daffeynal xayyoy-seeh en. Takkay immay woo saaku anu elle faxe inni ma bicinna. Wohuuy baad afat naffoofe gidih Laatiin woo gurral bicseh suge. Wohut mango mari yok rade cineh. Mango mari yok edde raade weemih akak raaqeh. Awayah tu gactekiiy, mango marih raabit geyte Dimis kee Reedô feerah gace. Bicissi hee kitooba inkih woo feerat korseh an. Wohuk wadiril mangom mari ken akriyelem akkale.

Qusba-Maaca :- Cajjiyow mango mari elle feeraysa migdah isi taama gacisseeh, woh oggolteemih gadda geyaay; ellecabol yakriye ayyuntah tatrussa farmo maay litooh?

Cajji Cummad gaba:- Gadda gey yaanamih qangaral, galato ma wan yaanam koh gacsa. Farmoh tu gactekiiy, a majallatal Qafar ayyuntah ux maxca tatusam faxes. Wohim:- Qafaraf wagsiisak tatusam faxes qangara.

Ni af (Qafaraf) Afrikah gaysal kay lango le afittek saqalah raaqam a marol elle mango tu-taaxago kah sumaaqitte numma. Tanay takkay

ikkal, usuk nanu kaa abinnaanim akkele. Toh yaanam, nanu kaa boolasnek boolaate leeh, nanu arqo kaat haynek gabulele yaanama. Kutbee kee kiriyaatit kaak ceyinnay axce. Feerayse ween af bayak maacisam raq malih, numuuy isih yaaxigem kaat yaktubay yaanam axce. Tunkkuttubem (feeraysimtem) nakrayuh, inkih bicat gacnam faxximtaamih farmo tatrusa. Qafarafih feerah dadalah, Qafarak tu-taaxago inkih firgittay yaanam axce. Woo firgot Yalli barakat neh haay!!!

Qusba-Maacih majjallat:- Cajji Cummad-gaba Qafaraf edde feeraysima feerah waytik bayaamak, abeh yan macal kaxxa intit table. Kaxxam kaa elle faatitta. Usuk abeh yan taama, foorâ fan Qafarafal taamitu waa marah, kaxxa catoo kee qokol, akkeleemih mabla elle le.

Tohî sabbatah, Qafarafal taamitta tu-taaxagok mariiy isih faxam edde geelek, Tagorriil kay macalih adda, tabaanam faxximta yaanam **inta Qusba-Maacih majjallat.**

Madduru

Taham, maddur kee Qedaddo wagsiisak iyyentitte elle tawqe makaadoyta.

Bicisseeh, xayyossem:- M.Awwal Wagrisi

Muddur kee Qedaddô gexsot (lakqo) leh tan doori (Fayda)

"Warkat lakqok mabbux (*damaanat*) dahab takkay immay, ellebicsan caddo tan. Tohuuy woo baaxol murtik bukku ittam ugsam (yasgayyem) duuda maalu (lakqo) warkatak bicsan. Warkatah bicsan maali woo baaxol or bisan murtih mellebik fulak raaqek hinnay daguk raaqe yakkem woo baaxoh maddurul isi gibdaabina bahta.

Toh kinnuk baaxoh addal liggidal buqrek tewqem takku masnaqal bicissi haan duyye cisaabisak tohim inkih yasgayyu duuda maalu bicsan. Woo bicsiisan maalu fulsee kee dagoyse yakkeenim maddurul bahtu dudda gibadaabinittek tutu ciggilta

biloolal siinih feeraysenno..." Ta dagal yan yab Qado dirrik 1/1997 tewqe qusba Maacih majallatal yewqe yaabak sugte.

Qusba-Maacak 2to liggidak 3^{hayto} bilol akah inneh sugne innaah lakqo maddur kee qedaddô gexsot kaxxa doori le.

Lakqô laliyyi macaay? Ingliz afat" *Inflation*" akak iyyaanaah Amaarah afat $\frac{1}{2}\hat{\ll} \pm q F^{\circ}e \neg \hat{A}H \frac{1}{2}\hat{\circ} \hat{I} \hat{D}]o|_$ akak iyyan qaada tan. warkat lakqo rasi addal (baaxoh) addal yan murti fikiikissu taffare waqdi yan. Toh mawaqdiyy?

Baaxoh addal orbisen murti elle daggoowaamal waraakit lakqo timixxige gaddaloolah gabah uduurru itteh, murti elle fikiikam faxxiimak yen mari lakqo waah, woo murti aracal ungumurru iyya waqdi doolat warkat lakqo taymaggeemit tamaate. Too waqdi duyye kubqi takke. Warkat lakqok mangom duyyet yaceen waqdi lakqo le caddik lalteh iyyan. Too waqdi "inflation" yooboke iyyan. Maddur gexsot elle yaaban aroocal inkih tamixxige qangara. Tonnaah lakqo isih boolatta waqdi akah aban migaq yan.

Tohuuy Ingiliiz afat "*Devaluation*" iyyan qafar afal lakqô maqar cabiya (lakqoh adokgacitiyya) axce. Lakqo boolatteh hinnay adokgacitteh iyyaanam gexsi baaxoh lakqot missoysan waqdi akkuk teneh gidek tawwa(ramma) ittaama.

Naharsi bilol akah innê naah inki murtik melleb elle miyyaadisaa- nam woo murti xalsoonuh waktik (waqlak) kaat bayteh gideh mangaa kee qilsa wagtan. Inki akah innâ innaah kulli mellebek raceyná sahdayi xooqu. **Ceelalloh yabnek:-** Caxah ayyuu-faa kee geerim edde haak leet sallisak bicsan kurkuraytuu kee, ardik onqoro cotak girâ sola (*boyna*) elle ruubak yaydudduren waqdi geytima dahab, inkih xoq faxxam raq mali. Takkay immay edde baysen waqlah mangaa kee qilsa, inkitto hinnam asmata. Toh kinnuk kurkurayti melleb kee dahabak kaygide takke exxah melleb qaran kee baaxo xexxar sittal luk raqta.

To dagal lakqok edde yabne qamoola baaxoh addah abret ragid le tiyaa kee iro marih abret buxux le qamoolah tan.

Baaxoh addal xintoh umaanee kee wohul ciggilta uluulukaaki masnooqa duddal taamiti heewayta waqdi le masnooqal bicseenih sugeenim uduurrutah tambaxeeh, geerim ragidik bicse weenik riigil sugtem gaba kaltah. Geerak edde ossimtam ane waytek riigil buulot sugtem tambaxem edde yaaxegen

baguh lakqo le mari mangom xaamitak aracal dagsitan. Naggaade (kabxaaba) duyve kubqi abta. Mango maraay murti xaamitak yene maali keenik dagoomih taagah kubqih tan duyve edde xaamitan lakqo ma geyan. Nagay cubbusnay, taway tekkem macaay itteenik waraakit maali dagoo marih gabah yuduure.

Maali mango marih gabat anee waamih taagah, duyve xaamime cintah aracal mododda. Ta angoyyi soolaamak doolat ossotinâ lakqo mangih bicsak fikiikissa. Tonnal lakqô laliyyi yaabuke. Woo lakqo akah biccimte murti dadalah abem mali kaa giitak ten lakqo dagoo marih gabat culteeh, murtiiy woo lakqo giitak tene elle raaqe ceelallo beyne. Inki rakub edde giitoonuh inki akat (caluki) xiqak yen inki rakuubut nammah sidiica caluki giitoh edde heenih bisu rakub edde giitan akat sifir xexxaarah gace iyyaanama. Warkat maalu yaymaggeenim too bisleemi. Tonnah yan caalat, ltyoppiyal Dargi exxaak cule saaku yoobokeh suge. Uxih tama caalatak ceelalloh xayyoosaanam Soomaliya. Soomali doolatak maali shilingi diqsita. Koonal alfi shilingi inki warkatah yan. Too koonal fi inki furuntoo(xaaboyta) kee canti kobbaayaytuk ma raaqa. Tohuk biso mabaah sokkar kiis xaamittam faxeek, kiisik garab lakqok quukah bahtam kok faxeemta. Too caalat akah yoobokem salaam kee saay wayti kinnim naaxige tiya.

Nammeeyhaak lakqok edde yabne caalat " devaluation" hinnay adok- gaciinu kak inne caalata. Uxihih tama caalat baaxoh addah siyaasah abrek foyyah ane waa way iroh abret buxux le caalata.

Inki baaxok lakqo cayla akah lem, woo baaxo mango masaaniq leeh baadal mango mari faxah yan meqe, meqe, karqe leeh, mexxat le duyve tamruteemi (bicissaama)

Ceelalloh Ameerikaa kee Japaan beynek ken nammayih lakqo sarfil cayla le. Woh akah tekkem usun meqe makaayiniiy (makeynaaniiy) baadal mango mari faxaah (xaamah) iyya bicsaanama.

Ken duyye xaamtuh atu isi lakqo hinnay ken lakqo taallem faxximta. Ken lakqo ankek bahtaah? issi duyye keenit aylammee kee hinnay isi duyye edde teylemme maalut ken lakqo xaame takke. Too marin maalu xaamta waqdi woo maali kimal (*afah ayyaamat*) akah sugeh yan limok addah iyyek hebelto lakqo "devalue" abte iyyan adok gacitteh iyyaanama. Ceelallo biyneq Itoppiyah birri Dargí saaku ameerikah lakqok kaxxam gacak mananna inki Ameerikah dollar namma birrii kee shiligih suge. Asaaku wagitnek. Inki Ameerikah dollar ltyoppiyah bacra birrik amoh yawqe (xaamima)

Baaxo iroh rubta badaaqat inkih erô lakqot taylammee. Woo lakqo aracal luk sugga itteh irok faxxah tanim, ceelalloh, sirag le lee, diwa, murti mansafitte, mattee-banní silooqa faxan waqdi sissikuk edde bahsiisoonu dudan.

Maddur kee qedaddô gexsoh addal lakqo leh tan qamoolah ascossa awayih ibak amakket ayseedee.

Yab xiine kale num Dale xiine kalta

Taham, Qafar qaadat ufkunnu ittaamak wakaay tu elle tawqe makaadoyta

Bicisseeh, xayyossem:-

Alganê Camadih Macammada

A majallatak taturte sidoy 3haytô liggidak 2haan bilo kinnuk tenel edde yabneh nenem fiqmaa kee, fiqmiinih addatiinok ux amô missok ten. A sidoy 3haytô ligidak 3^{haan} bilo kinnil edde yabnam fannam Qafarlek meqembarát edde tan adâ le madqáh amó gexa.

Adâ le madqah amó gexat yabnak dumal adâ le itta qangarak afti caddol mamut oslee kee, maqnah ascossih dagoom axcennó. Adâ le qnagara elle taninnal tankuttube waqdi Adam - le. Adam - le adam leemi yaanama adama itta qangara, Adám-xayló yaanama. /Adam baxa/ yaanama.

Toh sehhadaytu:- yaanama. Le itta qangara kaaduuy tascassem maalló. aalliyya kinnuk admbaxi hinnay kaadu sehhadayti sehdaytu kinnuk raqqate ginok baxasah faxe bisu yaallay faxa - afat yaabuuy faxe diini yaallu faxxe mariinol yamaxxagu sehhadaytu yekkeek wadir sittâ leh yan caddii kee sittal yaallem faxximta makorta tascasse.

Adâ lê qangarak atii ascossih caddol uxxuk ta gide inneek wadir adâ le madqak giddaa kee, kinnâ weelok amó gexa ascossi abnam gibbatennó.

Adâ le a yaabih qembol akah innê naah Qafarrek sehhadaytiinô cakki beddá madqá. Ta madqa baadal bisô maxco le baaxooxa 19^{haytô} boolh liggidih embexyaa kee 20^{haytô} bool liggidih qembol ukum kak abteeh uxi yaanam inkih yan baadal inkinnal tet kah cadditan gurrah giclot kak geytiman.

Takkay ikkal qafár adâ lê gar isi madqah addat takkaay luk sugte.

Tonnâ may qafarre feeraysimteeh kutbeh tan madaq akke waytaamih sabbatah, kulli kel inkinnal tet yaaxigeeniih duddal tet gabbaaqaanam taqabi le.

Toh kinnuk akkel nanu adâ lek giffita maasayyooyi lica nammayah kurru hayneh edde yabnam gabbate linó.

Tohim 1. Gár kee Geedaay

2. Caddii kee Ceeló
3. Koonii kee konnaba
4. Waduu kee wadba
5. Qallaa kee xaqoysi
6. Sifaa kee waglaala

Tama lica nammayak kulli maasayya rike rikeh gabbaqnuwaynânek 12 maasayya takkeeh, nee tayxeerem raq mali. Tonna kinnuk a bilol gár kee geedak ascossah uxxuk dudnam axcenno. Tohuuk lakal kaaduuy Yallâ geynek, raqte 5 maasayyak foccâ fan, wakaay tu,xayyosanam gabbatenno.

Gar kee geedá

Gar macaay? Geeda macaa?

Tama essero kah ugusnem madqâ caddol tascasseemit kak yabnuh qangarâ maqna kak naysukumem taysem net celtaksa.

Gara yaanam cakki yaanama. Adâ lê gara yaanam kaaduuy sahdaliinô cakki yaanama.

Ta maasayya ta madqah addat kaaduuy tascassem dubuk sehadayti, sehaday- tu kinnuk ginook leh yan cakki.

Geedá yaanam kaaduuy allaaqala yaanama. Tonna kinnuk sittaat sahdayiino cakkii kee sahdayiinoh allaaqala yaanama. Ta madqak ta maasayyal toh yaanam kaaduuy faxe sehadaytuk edde tabaanam faxxiime wayta garway duddal kaah dacarsimeh meqe tascasse. Toh yaanam xagar kee qawwaddi nagay **liinoo kee elayto** duddal yaalleemimih gar kaah bedda.

Geedá yaanam kaaduuy tikkitam digaala kinniway allaaqâ luk kaat takkem faxximtam kaah mudda. Rabaay digaalaay seewisiyyal inkih seehadayti baxi aliinooy, teekaqoo kee umam gina le xibxee kee gibdaabinak xaggursumam faxximtam tascasse.

Aaxigeh meqeemi

Taham, sahdayi kas akak geyu duuda inkih aaxigeh meqe ixigga elle tawqe makaadoyta

Bicisseh Xayyossem :-

J.Q.Reedo

Gabbi Ameerikah qaranguba

Qusba - Maacak a tiyak naharat tan bilol edde yabneh nenem kilbatti Ameerikah qarangubak ten. A biloy 3^{haytô} liggidak 3^{haytô} bilo kinnil edde yabnam, Gabbi Ameerikah qaranguba.

Gabbi Ameerikah qaranguba, Aasiyaay, Afrikaa kee kilbatti Ameerikah lakah, inkih naba qaranguba. Is nabnah 17,833,000 kilomitir murabbaq takke. Toh yaanam, is inkih yan baadak $\frac{1}{8}$ (Inkí bacaarta) takke yaanama.

Gabbi Ameerikak, Panamah kaddiy (isthmus), kilbatti Ameerikâ luk tet yasgallê kalihim, inkih badat maroh tan. Is kilbat le kabuk, Atlantiik kaxxa badat taade. Maacal le kabuk, kariibiyah badat taade. Gabbi le kabuk, Atlantiik kee Paasifiik kaxxa baday tengelet taade. Is carra le kabuk, Paasfiik kaxxa badat taade.

Gabbi Ameerika qaranguba isi muddaqiyannu le baaxooxak 12^{ak} xissimta. Kü-amol-ayyô gubat tan baxooxak 2 teetil geytima.

Is amô baxxaqa le baaxoohah 12 kak xissimta ah kaana;-

1. Arjentiina
2. Boliiviya
3. Baraaziili
4. Chiile
5. Kolombiya
6. Ikwadooru
7. Guyaana
8. Paraaguwaay
9. Peeru
10. Surinaame
11. Uraaguwaay
12. Venezweela

kü-amal-ayyô gabat tan 2 baaxo ah teeti:-

1. Fooklandih gidiritte
2. Faransaawi Guyaana

Gabbi Ameerikah qarangubal shaqbi 323 malyuun yakke. Toh yaanam kulli kiilomitir murabbaqal 18 num geytima yaanama. Too Shaqbik $\frac{3}{4}$ (sidiica fereeytá) magaaloolul geytimta.

Gabbi Ameerika, Laatiin Ameerikah migaaqal tamixxige baaxoohak mangaba (majority) elle geytimta qaranguba.

Baadal inkih naba garbo elle geytimtam Gabbi Ameerika. Teetik elle geytimtam Baraaziil deqsitta baaxo. Baadal xexxar hinnâ may, baguh inkih naba daqar elle geytimam kaadu Baraaziili.

Woo daqar Amaazon deqsita. Baraaxiil, Gabbi Ameerikal ardi kee shaqabih inkih, naba baaxo.

Gabbi Ameerikal ardi sidiica weelo le. Maacaa kee Carra kaxxa qaleelaa le waqdi, fanal missa le booxaaxi mango. Carra le kabih qaleeli Andes deqsita. Woo qaleeli, siitat axawah anuk le xexxaarah baadal inkihaytuh yan. Fayyah kaadu Hindil geytima Himalaayah qaleelak kalihimik inkih fayya axcuk raaqa.

Gabbi Ameerikal leca boolih liggidak duma sugtem Hunuudu. Sanatak 1400^{uk} wadiriillah Gabbi Aroppak Qado mari tet fan gaadeeh, Afrikah qarangubak

Data mara nagaosah tet fan baahen. Woo sidiica mari sittak rihimak sittat xaleeh, a saaku Gabbi Ameerikah shaqbih tanim woo sidiica marih raddi.

Num elle yan guubih deraafi aaxige week le gub ma yasmita

Qafarafih Feerah Barittok IX^{heele} exxa

Yabti - Rakiib

Bicisseeh, xayyossem: -
Qabdussamad Qaliyyu

Waragu

Qausba-Maacih majallatal sittal lakleh xayyosna Qafarafih barittok, yabti rakiibo abina yascasse addâ fakoot acayuk sugnem. Kawseeh, kattaatak suge mari kassitam net celta.

Duma kah innennah Qafarafak yabti rakiibo cedoounuh, bicték gersi marih af yaaxigeenim tayse meexoh raqta. Toó duddi aneweek kawsah yan mari abam faxximtam le. Toh macaay innék fiiruuk bartemarak daggowta way gabâ qeku esseraama. Namma haak Qafarafak ta exxa sissinossa heenih, majallatal tawqe ammu-ntitteh innah inki adda sissikuk adda kak tabaanam hinnay, qagaaqagidak yafeekeqeeniih, baxsa le dahni kah yaceenim faxximta.

Qafar afal akkinnaan abni **lyya** yaanamal yambaxeeh, abini namma hortah kurruumam taturte bilol nescesseh sugne. Tohumuuy qangarak raaqa buxux amrih kak raaqa tiyaa kee raaqe wa tiyah yanaamil kurruuma. Uxih qagidak sekkaacah dagoo ceelallo waginne,

Naharsi exxay buxux amrih kak raaqah ceelallo

Qarisiyya = Qaris + iyya
Mekeliyya = Mekel + iyya
Wadiyya = Wad + iyya

Nammahaytoh exxay buxux amri kak raaqe waah ceelallo:-

Axciiyya = Axc + iyya
Amaatiyya = Amaat + iyya
Atciyya = Atc + iyya...w.w.

Tahak kalah taturte bilol namma gali kak yewqe raakibayleh addak dagoo addâ faknu abnek fiirontittek dagâ xabanak rakrakah sidiica mascassa tanim tambulle. Naharsi kolomih amol, abô numiinoh ciggiileey, Namma-haytô kolomih amol sahlín komooy, sidichaytô kalomih amol gibdi kemo axcuk raakibayle tascasse.

Ta kolomittek inikhayti seeceenah aracat gacta migaq ciggiilitte dagaak addah roorissaah, toh isih yaabak geytima num deqsitam Qali tekkek, numiinô ciggiile kaak anu kinnuk, isi migaaqih badiilih (aftoh) **Anu** kinnuk, isi migaaqih baadiilih (aftoh) **Nanu** axcuk yaaban.

Luk yaaban numuy foocaa kee, foocah yani tekkek numiinô ciggiile kaak atu kinnuk, kay migaaqih badiilih atu kaak iyyan. Yemmeg-geenik tonnah

ken migaaqih badiilih **Isin** keenik iyyan.

Edde yaaban mari sidoc heele maray derrel yani yekkeenik numiinô ciggiilek tiino, labnumuk **Usuk** innaah, say numuk **Is** inna. Magguk keenit yabnek, ken migaaqih badiilih **Oson** axcuk keenit yabna.

Ciggiila namma kolomuuy yascas-sem sahlín kemó kinnuk, sidiica wargul kurak baxxaqisa. Wargu yaanam waktiiy, too waktitte edde yanin waktiiy, tatre waktiy gaba kalee kee, yamaatu waa waktiy uxih yanil kurruumam inkih naaxigem yot celta. Abinaa kee wakti sittâ luk gexxaah, tohum abinaay, abe num kee edde abe wakti baxxaqa luk xayyowtam faxximta. Abini tonnah abê maxcol le gital kemsimaah, abtô maxcol le gital kemsima. addâ fakootuh ciggiila qarwali nagay cubbusa!

Kemó

1to hortih abna _____abliyya
gurra

Baxxáq

Abê maxcoh kemó

Abô numiinoh ciggiilè	S a h l i n k e m o			G i b d i k e m ó			
	yan wargu	yen wargu	Yanu-waa wargy	Yan wargu	Yen wargu		Yanu-waa wargu
Anu	able (h)	uble (h)	ableyyo	ableh an	ubleh en	abaluk en	ablu -waa
Atu	table "	tuble "	abletto	tableh tan	tubleh ten	" ten	tablu - wayta
Usuk	yable "	yuble "	ablele	yableh yan	yubleh yen	" yen	yablu - waa
Is	table "	tuble "	"	tab leh tan	tubleh ten	" ten	tablu - wayta
Nanu	nable "	nuble "	ablenno	nableh nan	nubleh nen	" nen	nablu - wayna
Isin	tablen(eenih)	tublen(eenih)	abletton	tableenih tanin	tubleenih tenen	" tenen	tabloonu - waytan
Oson	yablen "	yublen "	ablelon	yableenih yanin	yubleenih yenen	" yenen	yabloonu - waan
Anu	ablem	ublem	ableyyom	ableh anim	ubleh enem	abaluk enem	ablu -waam
Atu	tablem	tublem	ablettom	tableh tanim	tubleh tenem	" tenem	tablu - waytam
Usuk	yablem	yublem	ablelem	yableh yanim	yubleh yenem	" yenem	yablu - waam
Is	tablem	tublem	"	tableh tanim	tubleh tenem	" tenem	tablu - waytam
Nanu	nablem	nublem	ablennom	nableh nanim	nubleh nenem	" nenem	nablu - waynam
Isin	tableenim	tubleenim	ablettonum	tableenih taniinim	tubleenih teneenim	" teneenim	tabloonu - waytaanam
Oson	yableenim	yubleenim	ableloonum	yableenih yaniinim	yubleenih yeneenim	" yeneenim	yabloonu - waanam
Abtô maxcoh kemó							
Yan wargu	Yen wargu	Yanu-waa warga	Akkô numiinoh Ciggiilè	Yan wargu	Yen wargu		Yann-waa wargu
tablem	tublem	ablelem	Yoo	tableh tanim	tubleh tenem	abaluk tenem	tablu - waytam
"	"	"	Koo	"	"	"	"
"	"	"	Kaa	"	"	"	"
"	"	"	Teeti	"	"	"	"
"	"	"	Nee	"	"	"	"
"	"	"	siini	"	"	"	"
"	"	"	Keeni	"	"	"	"

Kemó

1to hortih aban _____ Amaatiyya
gurra

Baxxáq

Abê maxcoh kemó

Abô numiinoh ciggiilè	S a h l i n k e m ó			G i b d i k e m ó			
	yan wargu	yen wargu	Yanu-waa wargy	Yan wargu	Yen wargu		Yanu-waa wargy
Anu	amaate (h)	emeete (h)	amaateyyo	amaateh an	emeeteh en	amaatuk en	Amaatu - waa
Atu	tamaate ”	temeete ”	amaatetto	tamaateh tan	temeeteh ten	” ten	tamaatu - wayta
Usuk	yamaate ”	yemeete ”	amaatele	yamaateh yan	yemeeteh yen	” yen	yamaatu - waa
Is	tamaate ”	temeete ”	”	tamaateh tan	temeeteh ten	” ten	tamaatu - wayta
Nanu	namaate ”	nemeete ”	amaatenno	namaateh nan	nemeeteh nen	” nen	namaatu - wayna
Isin	tamaaten (eenih)	temeeten (eenih)	amaatetton	tamaateenih tanin	Temeeteenih tenen	” tenen	tamaatoonu - waytan
Oson	yamaaten ”	yemeeten ”	amaatelon	yamaateenih yanin	yemeeteenih yenen	” yenen	yamaatoonu - waan
Anu	amaatem	emeetem	amaateyyom	mamutuh anim	emeeteh enem	amaatuk enem	amaatu - waam
Atu	tamaatem	temeetem	amaatettom	” ” tanim	temeeteh tenem	” tenem	tamaatu - waytam
Usuk	yamaatem	yemeetem	amaatelem	” ” yanim	yemeeteh yenem	” yenem	yamaatu - waam
Is	tamaatem	temeetem	”	” ” tanim	temeeteh tenem	” tenem	tamaatu - waytam
Nanu	namaatem	nemeetem	amaatennom	” ” nanim	nemeeteh nenem	” nenem	namaatu - waynam
Isin	tamaateenim	temeeteenim	amaatettoonum	” ” taniinim	temeeteenih teneenim	” teneenim	tamaatoonu - waytaanam
Oson	yamaateenim	yemeeteenim	amaateloonum	” ” yaniinim	yemeeteenih yeneenim	” yeneenim	yamaatoonu - waanam
					Abtô maxcoh kemó		
Yan wargu	Yen wargu	Yanu-waa warga	Akkô numiinoh Ciggiilè	Yan wargu	Yen wargu		Yann-waa wargu
tamaatem	temeetem	amaatelem	Yoo	mamutuh tanim	temeeteh tenem	amaatuk tenem	tamaatu - waytam
”	”	”	Koo	”	”	”	”
”	”	”	Kaa	”	”	”	”
”	”	”	Teeti	”	”	”	”
”	”	”	Nee	”	”	”	”
”	”	”	Siini	”	”	”	”
”	”	”	Keeni	”	”	”	”

a wargih kemo 2to hortih abnittek dagoo ceelealloola: arglqiyya,aabiyya, aalliyya, akkiyya, awqiyya, asmitiyya, anxuqiyya, aaqubiyya aggiliyya, akkaliyya, aniyya, akmiyya assakootiyya, aduuriyya, asuuliyya ww.

Qafiyaata

Taham sahdayti qaafiyat elle dacarsima gurritte tascasse iyyentitte elle tawqe makaadoyta.

Bicisseeh, xayyossem:-

Macammad Acmada

Saytunaane sinni leek tabta lakmitte kee wohuk abeh meqe kalalu

Maqub kee mangoomuh tû xiiqih edde faraninna lee, ginok akak geynam daraay, qeelaay, kaalaay (*leê raaqissooy*) kaluu kee roobu. Lee manoh faxximtaamak naharsitto. Lee maleh mano inkinnah tanu madudda. Eddeey baxaabaxsa le sanaaqatitte edde baxacteeh, sehadâ xaylo mangô raacat edde yayse awayih uddur leê faxxiimiyyi muxxo luk raaqa.

Leê faxxiimiyyi muxxo akah lê naah maqub kee maaqô bicah edde faraninna leeh saytunaane cubbi abak dacrise waynek qaafiyatal gufussa biyak fayya le. Lee intit sila luk tanbulleem dubuk qaafiyatah me qeh yaanamal yaamineenim gibdiimi. Lee qaafiyatah meqeh inna wak

- § Lakima bahta jermittet nagay taniimi.
- § Summi celtaamak nagay taniimi
- § Uma suruy kee bisu korse waytaami
- § Daraq luk suge waytaama.

Mangih leê gexah tabta intih ambullee wayta alluwwa (*Jermite*) inti mabulul baxsaanam ma duudumta. Leê gexah tabata lakmitte affara aracal kurreh wagtenno.

1. Saytunaane sinni lee yaaqubee-
nimik tabta lakmitte.

- § Ambeebah lakima.
- § Jardiyah lakima
- § Mandaqat(booliyo)
- § Urruuga (bagexô) katassa vayras kee bakteeriya,
- § Qabal edde yamaate baggexo.

§ Koleera lafa akak lem kinni wak xagar kak xage wayneemik mangom tan.

2. Isi saytunaane dacrise wayak

tamaate lakmitte

§ Intî lakima = tiraakooma takku kalah tan intî lakmitte.

§ Waybooy.

§ Dalleetiyyaay, (dale)

§ Arab lakimaay

§ Urrugâ lakimaay, (Baggexooy)

§ Bagi xaariyaay, dariiy, bagi warruu kee kalal taniimi

3. Leeh addat tan, lakima tabissa

rooci lek tabta lakmitte.

§ Billhaarziya (Bilharziya)

§ Intiiy, aytii kee santi dalleetiyya

4. Leê dariifal tandarre haadda

alluwwek tabta lakmitte

§ Qasooy

§ Anxeexooy,

§ Dakniibah innah taniimi.

Kalali cogdaadi

Maqub leek tabta lakmittek kalalitoonuh abaanam faxximtam

§ Lee elle geytimta dariifah saytunaane dacrisaanam kee gasot maraasiyak wasaakat edde radaamak dacrisaanama.

§ Banbô lee elle ane wayta dariifal lee meqeemih akkal aalle weenik maqab lee saytun sarol uydudurruiy facissi heenih edde faranitaanama.

§ Qiddee kee arrooqat silloy-saanamih cogdat faranita-anama.

§ Leeh addat tanu dudda xaariyaay, umaalaa kee bakteeriya akah rabtannah, hinnay akah daggowtannah saytun mingilih addat sidiica ayroh gide sugsaanamat faranitaanama.

§ Kilooriin **akkek bara kiinaka** kah aban inna tu yaaxigik esserak faranitaanama.

§ Caxay summaa kee caxâ miru saytun leet kaqlisaanam kee alaysak xagaanama

- § Daacô buxaa kee lee fan 30 mitirih gideh xexxaaral haanam kee daacô buxah edde faranitan lee ramma ya aracal bicsaanama.
- § Kafinim takku caxta wasak êlle gaaboysan boodo dageenih edde faranitaanam kee uma lee edde salale kalaanama.
- § Lee xayî darlifal garbô gexo abe waanama.
- § Buxaa kee dariifâ saytunaane dacrisaanama
- § Saytun daacoh buxá xiseenih edde faranitaanam. (Dacoota-anama)
- § Daacô buxak gacan wak kee maaqo yakmeenimik naharal gaba saabunut kaqlisaanama.
- § Maaqo elle xagan misgiila saytun leet saabunul kaqlisaanam kee, maaqo bicsa mari sinni saytunaane kah dacrisan innah abaanama.

- § Biyaakita numih bâgexoo kee alliyo dagen boodot yabkun-eenimi.
- § Guubuh lee elle salalta, kayn-iiqe edde tandarre aroocak, 3k.m. baxxol gacaanama.

- § Salalte leeh dora qanxisak ruubaanam kee kafsaanama.
- § Qari addaa kee irol geytimta, lee edde tan misgiila alfaanama.
- § Lakmisa marat ceela dayla abaanama.
- § Summit xibsen kayniiqê sarot faranitaanam.(cattiimaanama)
- § Buxâ gicmat kayniiê summi niifaanama.

Maaqo xiine kale num bagi xiine kalaah,
YAB XIINE KALE NUM DALE XIINE KALTA
Saggay kee siissa le dabqik, koo tabbixem mangoh

Aydaadu

Bicisseh Xayyossem

J.Q.Reedo

Xamcin Carbi (The cold war)

- Fiiruk Xamcin Carbi kak yaanam ma carbiy?
- Qimbisem ma waqdiy?
- Usuk fanat kak akkuk sugem maa maraay?
kah akkuk sugem maca sabbataay?
- Elle yumurruqem anninnaay? Ma waqdiy?

Xamcin Carbi kak yaanam Gallik 2^{haytô} Carbih lakal, Ameerikaa kee Ruusiyah miraacannul baad nammâ kel kurrummuyeh, siitat abak suge ganaasaqo. Akkuk sugtem ganaasaqô kal, Ruusiyaa kee Ameerikay, hunun carbih gurral gira siital fakte ma tana. Woo carbi, mariiy abam faxam sittat akke kalaanam kee, askaakumoyta mariiy marak, naharal tu abaamih fayxih walfii kee weelo luk yen.

A Carbi hununuh edde qimbise ayroo kee álsal aydaadisâ sittin -gey ma yanâ may, digga leemih baadak 2^{haytô} Carbi yumurruqeemih, inki liggida ma suginna. Aydaadisak garab elle ittâ nal, Ingliiz abbah suge Winiston Charchil, Ruusiya bahtam faxxamoow! yaanamih uman kas, Yaltah Gaaboynay, Baadak 2^{haytô} Carbik elle yuymuruqeenil elle yuybullee iyyan.

Gallik Kaxxa Carbi II edde gaba kalu waa waktih addak, baadal, kaxxa doolatitteh sidocu, kak axcuk sugeenim Ingliiziiy, Ameerikaa kee, Ruusiya.

Too sidocuk naharsi nammay inki xaqut yeneeh, Ruusiya dibuk ten. Jarman diglol sitta geyoonay immay, woo digloh lakal, baad yaallem faxximta foocaa kee xintootak mariiy mabla keenik luk yen. Wohim:- Ruusiyay, kuuriinô xinto (capitalism), Aroppaa kee inkih yan baadak bayyateh, tet aracat Ishtiraakiyyat (*socialism*) xinto gactam faxxah iyyah, Carri doolatittey,(Ameerikaa kee Ingliiz), Ruusiya, ni kuuriinoh xinto bayissaamak naharal, tet ishtiraakiyyay a kabuuk, away dacartam faxxa, baxace kalnay intah iyyah yenen. Xamcin carbiy, namma baadih fanal (Maacaa kee Carra), 45 sanatah gexsitak suge, kah akkuk suge madmak-qalaama tamah teeti.

Carri doolatitte a Carbiq qimbisiyya Ruusiyal hayta. Toh Ruusiya, Maaci Aroppah baaxooxal (*Poolandal, Maahi Jarmana, I Hangaril, Chekoz-lavakiyal, Yogozlaviyal, Roomaaniyal ww...*) isi Shuuqqiyah xinto daabissem, kaxxa Carbih addak ten yaanama. Ruusiya kaadu is le kabuk, Xamcin Carbi qimbissem Carri Doolatitte inta. Maaci Aroppa, inni wakalih xissite doolatitte yaanam axcuk sugte.

Namma buxa inkih, hittak-ma-raqnâ xaganan culte maxci xisoosa haysitte.

Maaci tiya **Waarso**w deqsiiteh,

Carri tiya **Naato** deqsiite.

A ganaasaqoo kee bood Ameerikaa kee Ruusiyâ fana! baadak mango aroocal yekke. Fiiruk Jaman ardih kuroo kee Barliin magaalah gasoh bicsal yekke. Nammeyhaak Kuuriyal yekke. Sidochaak Kuubal yekke. Fereeyhaak Vitnaanamal yekke konoyhaak Fanti-Maacal yekke. Leceeyhaak Gabbi Afrikah baaxooxaa kee Afrikah gaysal yekke. Laatin Ameerikal kaadu yekkeh. Ellecaboh Afgaanistaanal yekke.

A Carbi fanat kak akkuk sugem Carri doolatittey Ameerika miraacissah, Maaci doolatittey Ruusiya miraac-issah iyya.

A Carbi elle yumurruqem U.S.S.R. (Union of Soviet Socialist Republics) deqsitta doolatih diglo. Toh 1990^{ak} ten. Woo saaku U.S.S.R. abbah tenem Miikaalil Gorbaachov deqsita numuk ten. Woo doolat, mango isi muddaqiyannu le Ummuunoonah, kurrumte. Tonnaalel, a carbil maysó, carri Doolatittey Ameerika miraa-cissa orbissem deqsiite.

Kas takke Maxcoo kee Ixigaaxiga

Bicisseh Xayyossem: - Jamaal Qali khaliifa

Qusba-Maacak a biloy 3^{haytô} liggidak 3^{haytô} bilo kinnil, fiiruk, ahak naharat 2^{haytô} bilol tewqe ixigaaxiga nafdige. Ciggiilak kas takke maxcoocak malciin siinih xayyoysna.

Saaku naguusa maaqo
Loqo tu-maleela maaqo
Bar danoona maaqo
Kinni maaqo ixigey

} = Fuulu

1. Fitná xiinit sugtaamay, gabah ugusaana,
tet amo awqe weenik, is sinam amo ma tawqa
2. Kaloonu duude waanam xiqaanaah,
bicsoonu duude waanamak raaqaanah.
3. Mabal-sinnak garab loonm tayseeh,
ixxigak garab loonum gacta.
4. Intik texxerrem kalbik taxxeereeh,
alla gexe num ahlik yaxeere.
5. Yab lakqok yenek,
tibba dahabak tan.
6. Umaamat tanim takke way yaaxigeeniih,
meqeemit tenem cerral yaaxigen.
7. Agiirannuu kee qadaalatak maca tayseeh? Axcuk esseren
tu-yaaxagi; qadaalat tayse yexcê yan. Macahaay? Kaak iyyen waqdi;
"Qadaalat, agiiranni kok akah faxxiimak yen umaaneena, naharal elle kot ugte
kaltaamih sabbata." yexcê yan.